

Prikaz razvoja Crkve bezgrešnog začetca Blažene Djevice Marije u Lepoglavi

Mravlinčić, Tanja

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:913483>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-11**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

Sveučilište u Rijeci

Filozofski fakultet u Rijeci

Odsjek za povijest umjetnosti

Studentica: Tanja Mravlinčić

Prikaz razvoja crkve Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije u Lepoglavi

Mentorica: doc. dr. sc. Barbara Španjol-Pandelo

8. rujna 2020., Rijeka

Sadržaj

Sažetak	3
Uvod.....	4
Početak gradnje i crkva u 15. stoljeću	7
Prva obnova i dogradnja kompleksa	10
Obnova sredinom 17. stoljeća.....	11
Dogradnja četiri kapele crkvi.....	13
Kapela Muke Gospodnje.....	14
Lauretanska kapela.....	14
Kapela svetog Josipa	15
Kapela Presvetog Trojstva	16
Produženje crkve prema zapadu oko 1710. godine	17
Pročelje crkve iz 18. stoljeća.....	17
Zvonik crkve	18
Crkveni inventar.....	19
Oltari i propovjedaonica.....	19
Orgulje.....	21
Klupe i sjedala.....	22
Oslici.....	23
Oslici u svetištu i na pjevalištu.....	23
Oslik u knjižnici	24
Arheološka istraživanja.....	24
Restauratorski zahvati.....	25
Obnova crkve od 1946. do 1962. godine	26
Obnova crkve od 1991. godine do danas	26
Zaključak.....	27

Popis literature	28
Popis slikovnih priloga	30

Sažetak

Prikaz razvoja crkve Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije u Lepoglavi je završni rad koji obuhvaća povijest crkve od njene prve gradnje, proširenja, obnova i restauracija do danas i uključuje kratak pregled namještaja koji se nalazi u njenom interijeru. S obzirom na nastanak i smještaj crkve dotičem se i ostatka samostanskog kompleksa zbog razumijevanja konteksta.

Ključne riječi: Lepoglava, pavlinski samostan, crkva, arhitektura, analiza, opći pregled

Uvod

U radu opisujem razvoj kompleksa pavlinskog samostana u Lepoglavi s naglaskom na crkvu Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije koja je dio samostana te iz tog razloga – razumijevanja i konteksta, nije moguće promatrati je kao zasebnu cjelinu.

Grofovi Celjski oko 1400. godine osnivaju malen samostan sa crkvicom podno brda Gorica i u blizini rijeke Bednje.¹ Samostan su naselili „bijeli fratri“, pustinjački red pavlina koji su tamo mirno živjeli do 1481. kada je došlo do provale Turaka² i prvog stradavanja kompleksa, a nepunih deset godina kasnije oštećen je od požara.³ Nakon tih nesreća Ivan Korvin oko 1492. godine svojim donacijama omogućuje obnovu samostana i uspostavlja sustav fortifikacije odnosno diže bedeme i kopa jarke.⁴

Pavlini su nesebično dijelili svoje znanje, od 1503. godine u Lepoglavi djeluje latinska gimnazija te od 1582. i profana.⁵

Nakon 150 godina bez većih zahvata na kompleksu, 1640. godine povišen je samostanski toranj i obnovljeno je pročelje.⁶ Na inicijativu grofa Ivana Draškovića i generalnih vikara samostana, Martina Borkovića i Pavla Ivanovića⁷ sredinom 17. stoljeća zbog proširenja uslijedilo je rušenje gotičkog samostana.⁸ Istočno, zapadno i sjeverno krilo dovršena su 1673. godine⁹, a dvije godine kasnije samostan je nanovo opasan zidom.¹⁰

Godine 1656. je u Lepoglavi otvorena Visoka škola za filozofiju¹¹, prvo hrvatsko sveučilište. Fakultet je imao carski privilegij i prema tome pravo podjele akademskih naslova sve do doktorata.¹²

¹ GJURO SZABO, Spomenici kotara Ivanec, u: Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu, broj 14, 1919., 27.

² GJURO SZABO (bilj. 1), 27.

³ MIRKO MARKOVIĆ, Kulturno-povijesni fenomen stare Lepoglave, u: Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin, 1, 1986., 206.

⁴ TAJANA PLEŠE, Arheološka istraživanja u dvorištu bivšeg pavlinskog samostana u Lepoglavi, u: Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu, 2005., broj 38, 64.

⁵ TAJANA PLEŠE (bilj. 4), 65.

⁶ PETAR PUHMAJER, Izgradnja i preobrazbe kompleksa pavlinskog samostana i crkve sv. Marije u Lepoglavi, u: Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, 2013., broj 37/38, 85.

⁷ PETAR PUHMAJER i TEODORA KUČINAC, Pročelja Pavlinskog samostana u Lepoglavi, u: Radovi Instituta za povijest umjetnosti, broj 32, 2008., 152.

⁸ ZDENKO BALOG, Gotičke lisnate maske i drugi monstrumi srednjovjekovnog bestijarija, u: Peristil, broj 53, svezak 1, 2010., 9.

⁹ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 86.

¹⁰ TAJANA PLEŠE (bilj. 4), 65.

¹¹ GJURO SZABO (bilj. 1), 51.

¹² MIRKO MARKOVIĆ (bilj. 3), 207.

U baroknom razdoblju postojala je konstantna građevinska aktivnost. Krajem 17. i početkom 18. stoljeća crkvi su prigradene četiri kapele, jedna sa sjeverne strane uz toranj i tri s južne strane¹³, koje je 1706. godine posvetio biskup Brajković.¹⁴ Nedugo zatim crkva se produžuje prema zapadu zbog potrebe poravnavanja sa zapadnim krilom pri čemu se formira prostor predvorja, iznad njega je smještena knjižnica te je izvedeno novo pročelje.¹⁵ Ostali građevinski zahvati zbivaju se izvan kompleksa samostana 1720. podizanjem gospodarskih zgrada, obnovom kompleksa u manjoj mjeri oko 1733. i izgradnjom manje knjižnice 1758. godine.¹⁶

Pavlini samostan je zatvoren 1786. godine kada je Josip II. izdao odredbu o ukinuću pavlinskih samostana.¹⁷ Crkva je 1789. dobila status župe, a samostan je služio kao zatvor i vojna bolnica.¹⁸ Iz ukinutog pavlinskog samostana u Budimpeštu su poslana četiri sanduka s mnogim dragocjenim predmetima. U Lepoglavi su ostala samo dva ciborija, kalež, monstranca i malo crkvenog ruha.¹⁹ Godine 1850. kompleks je prenamijenjen za državnu kaznionicu²⁰ i od tada se on više puta obnavljao.

Lepoglavu je pogodio potres 1880. godine te su njime oštećeni samostan i crkva. Posljednju degradaciju kompleks je doživio za vrijeme Drugog svjetskog rata. U požaru 1943. godine stradalo je istočno krilo, 1945. zbog obližnje eksplozije vlaka s municijom teško je oštećeno krovništvo samostana i crkve. Nedugo zatim porušena su dva historicistička krila kaznionice, niske pavlinske zgrade koje su se nalazile u produžetku župnog dvora (u početku gospodarskih zgrada izvan samostanskog kompleksa) i dio obrambenog zida s kulama sa zapadne strane. Konzervatorski zavod u Zagrebu proveo je statičku sanaciju (1946.–1962.) koja je u potpunosti provedena u crkvi, dok u samostanu samo djelomično, jer mu je bilo teže pristupiti, nije bio u nadležnosti župe već kaznionice. Prva arheološka istraživanja proveo je Praški zavod za zaštitu spomenika 1972.–1974. godine, a 1991.–1994. istraživanja nastavlja Restauratorski zavod Hrvatske. Samostan je 1999. godine vraćen u nadležnost crkve te se 2003. započinje s prvom

¹³ PETAR PUHMAJER i TEODORA KUČINAC (bilj. 7), 153.

¹⁴ GJURO SZABO (bilj. 1), 28.

¹⁵ GJURO SZABO (bilj. 1), 30.

¹⁶ GJURO SZABO (bilj. 1), 31.

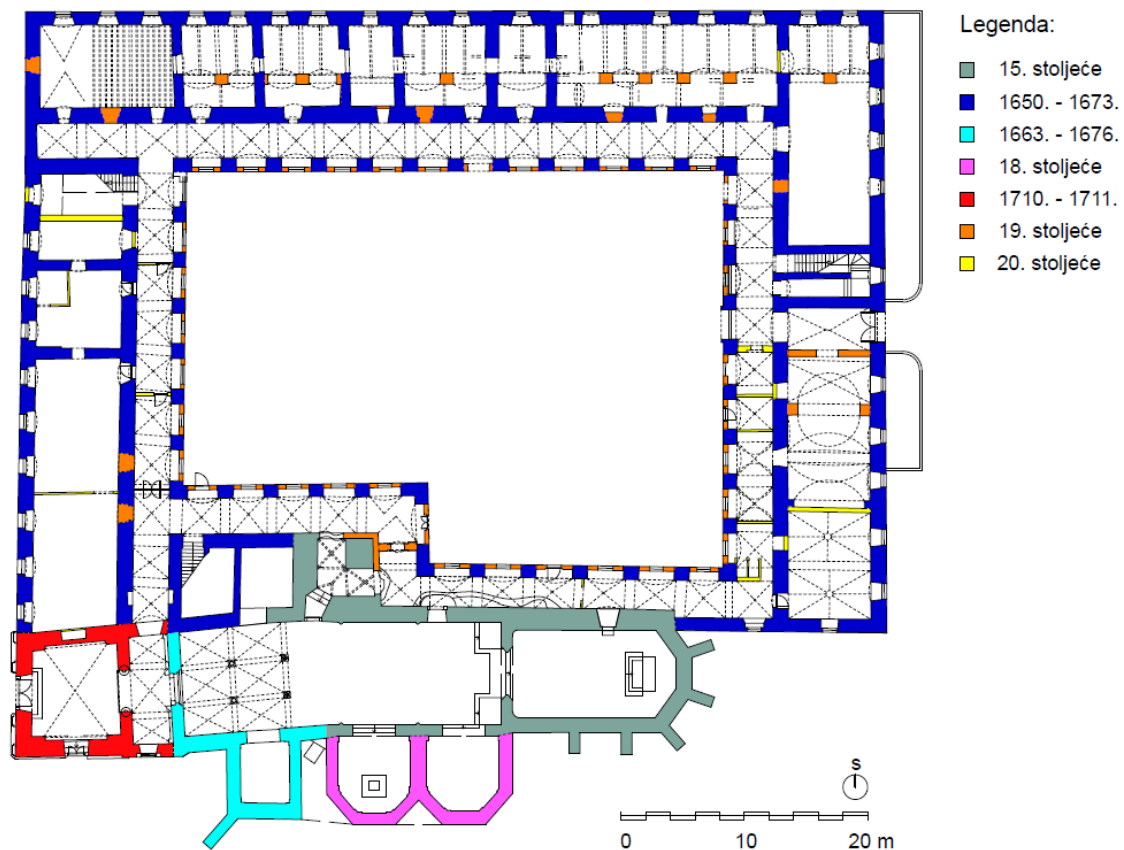
¹⁷ GJURO SZABO (bilj. 1), 52.

¹⁸ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 91.

¹⁹ IVO LENTIĆ, Reliquiae reliquiarum pavlinske riznice u Lepoglavi, u: Peristil, broj 14-15, svezak 1, 1971., 186.

²⁰ ROBERTO KAUK, Poviest Paulinskoga samostana i sadašnje kralj. zemaljske kaznionice u Lepoglavi, Vukovar, Tiskara E. Jančika, 1895., 77.-79.

fazom obnove koja je trajala do 2010. kada staje zbog nedostatka financijskih sredstava. Druga faza obnove započela je 2014. godine i traje još danas.²¹

Slika 1

²¹ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 96.-97.

Početak gradnje i crkva u 15. stoljeću

Pavlini samostan u Lepoglavi podignut je tijekom prvih petnaest godina 15. stoljeća. Na žalost točna datacija osnutka lepoglavskog samostana nije poznata i nisu sačuvani nikakvi dokumenti, a pravu godinu utemeljenja nisu znali ni sami redovnici. No usmenom predajom i prema podatku da su knezovi Celjski 27. siječnja 1399. u posjed dobili županiju Zagorsku koju im je darovao kralj Sigismund,²² za vrijeme početka gradnje uzima se razdoblje oko 1400. godine. Prvi povijesni dokument u kojem se navodi da je Herman II. Celjski osnovao samostan, datira iz 13. prosinca 1455. godine.²³ Crkva je morala bit dovršena do 1415. godine kada je posvećena,²⁴ a samostan je završen kasnije jer je kapela sv. Duha koja se nalazila u njemu posvećena tek 1426.²⁵

Prema starim izvorima i tradiciji crkva je navodno spaljena i uništena u potpunosti 1481. od strane Turaka, no istraživanja Gjüre Szaba i Zdenka Baloga pokazuju da je ona ipak očuvana do danas.^{26 27} Grbovi grofova Celjskih koji se nalaze na tri zaglavna kamena u svodu svetišta²⁸ potvrđuju da je upravo Herman II. Celjski bio graditelj najmanje tog dijela. Osim crkve i samostana, grofu Celjskom se pripisuje i gradnja crkvenog tornja.²⁹

Slika 2

Slika 3

Slika 4

O prvobitnom kompleksu ne zna se mnogo iz zapisa, ali pomoću istraživanja koja su proveli češki arheolozi, oni su djelomično rekonstruirali srednjovjekovni samostanski sklop, te kasnije Zdenko Balog, saznaje se o veličini kompleksa.

²² GJURO SZABO (bilj. 1), 26.

²³ KAMILO DOČKAL, Povijest pavlinskog samostana Blažene Djevice Marije u Lepoglavi, Zagreb, Glas Koncila, 2014., 156.

²⁴ KAMILO DOČKAL (bilj. 23), 53.-54.

²⁵ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 83.

²⁶ GJURO SZABO (bilj. 1), 1919.

²⁷ ZDENKO BALOG, Majstorska radionica Hermana Celjskog, u: Peristil, broj 40, svezak 1, 1997.

²⁸ GJURO SZABO (bilj. 1), 28.

²⁹ ZDENKO BALOG (bilj. 27), 32.

Prvotni samostan je imao četiri krila koja su zatvarala unutarnje dvorište sa zdencem. Crkva je smještena uz južno samostansko krilo, ali ne cijelom dužinom - pročelje je bilo uvučeno u odnosu na zapadnu liniju samostana, a apsida je izlazila iz perimetra samostanske zgrade.³⁰ Ona je pravilno orijentirana, longitudinalna, jednobrodna građevina pravokutnog, niskog i uskog broda te poligonalnog višeg i šireg svetišta³¹ imala je samo jedan oltar.³² Svod u svetištu je zvjezdasti i križni, dok se u brodu nalazio ravni drveni strop – tabulat. Svodove podupiru svežnjaste službe s konzolama u zidu. I svetište i brod crkve bili su osvjetljeni izduženim, gotičkim biforama bogato perforiranih mrežišta. Zidovi crkve s vanjske strane poduprti su kontraforima.

Najznačajnija cjelina prve faze gradnje je svetište crkve. Dubina svetišta je jednaka visini, a ta mjera je ujedno i dvostruka širina svetišta. Ono je podijeljeno na tri traveja, od kojih dva imaju križno-rebrasti svod, a treći apsidalni ima zvjezdasti svod. Na apsidi se nalaze dva, a na južnom zidu svetišta tri gotička prozora, svako mrežište je različito. U južnom dijelu svetišta pod prozorom nalazi se fragment trodijelne sedilije. Također iz prve faze je uzorak opločenja poda i portal sakristije.³³

Slika 5

Slika 6

³⁰ PETAR PUHMAJER i TEODORA KUČINAC (bilj. 7), 152.

³¹ KAMILO DOČKAL (bilj. 23), 81.

³² ZDENKO BALOG, Geneza izgradnje lepoglavskog samostana i crkve svete Marije, u: Lepoglavski zbornik, 1992., 175.

³³ ZDENKO BALOG (bilj. 27), 32.

Portal, koji je bio glavni ulaz u crkvu iz samostana, smješten je u sjevernom zidu broda, pravokutnog je oblika s profiliranim okvirima te su dovratnici, sa strane prema brodu, ukrašeni maskeronima.³⁴ Na lijevoj konzoli nalazi se lisnata maska, a na desnoj glava bradatog muškog lika, pretpostavlja se redovnika.³⁵ Milan Pelc taj lik identificira sa Sporyšem, svojevrsnim antipodom zelenom čovjeku koji je simbol čuvara vegetacije.³⁶

Slika 7

Slika 8

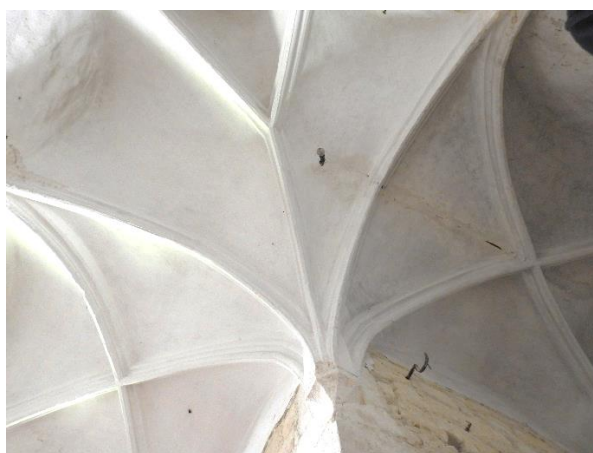

Slika 9

Gotička obilježja nalazimo i u zvoniku koji je bio smješten uz zapadno pročelje crkve i kroz koji se ulazilo u samostan i u crkvu. Danas je prolaz prema crkvi kroz zvonik zatvoren. U prizemlju zvonika, koji je bio dio južnog samostanskog hodnika te se uklapao u ugao klaustra, nalazi se križno-rebrasti svod poduprt s cvjetolikim konzolama, a nakon istraživanja otkriven je i kameni okvir prozora koji je orijentiran prema istoku - ondašnjem prostoru pred crkvom.³⁷

Slika 10

Slika 11

Slika 12

³⁴ IVANA PEŠKAN i VESNA PASCUTTINI JURAGA, Prikaz ljudske glave u srednjovjekovnoj kamenoj plastici na području sjeverozapadne Hrvatske, u: Starohrvatska prosvjeta, broj 41, svezak 3, 2014., 237.

³⁵ ZDENKO BALOG (bilj. 8), 9.

³⁶ IVANA PEŠKAN i VESNA PASCUTTINI JURAGA (bilj. 34), 237.

³⁷ ZDENKO BALOG (bilj. 27), 32.

Slika 13

Slika 14

Prema Zdenku Balogu, oko gradilišta lepoglavskog samostana u službi Hermana II. Celjskog razvila se majstorska radionica čija je kontinuirana građevinska aktivnost utvrđena u razdoblju od 1400. do 1426. godine. Ona je bila pod snažnim utjecajem radionice hodočasničke crkve na Ptujskoj Gori, koja je bila ključna za širenje kasne gotike Petra Parlera prema jugu.³⁸ Taj značaj dobiva i lepoglavski kompleks koji je postao matični objekt za širenje parlerijanske gotike u Hrvatskoj neovisno od Zagreba.³⁹ Sudeći prema vrsti projekta i prema broju očuvanih klesarskih oznaka, na gradnji lepoglavskog kompleksa djelovalo je najmanje sedamdeset klesara.⁴⁰

Prva obnova i dogradnja kompleksa

Nakon stradanja samostanskog kompleksa prilikom provale Turaka oko 1480. godine i izbijanja požara oko 1490., Ivan Korvin, sin kralja Matijaša, velikom donacijom pokreće obnovu⁴¹ koja je trajala 1491. i 1492. godine.⁴² Cijeli kompleks je okružio zidanim bedemima

³⁸ ZDENKO BALOG (bilj. 27), 31.

³⁹ ZDENKO BALOG (bilj. 27), 33-34.

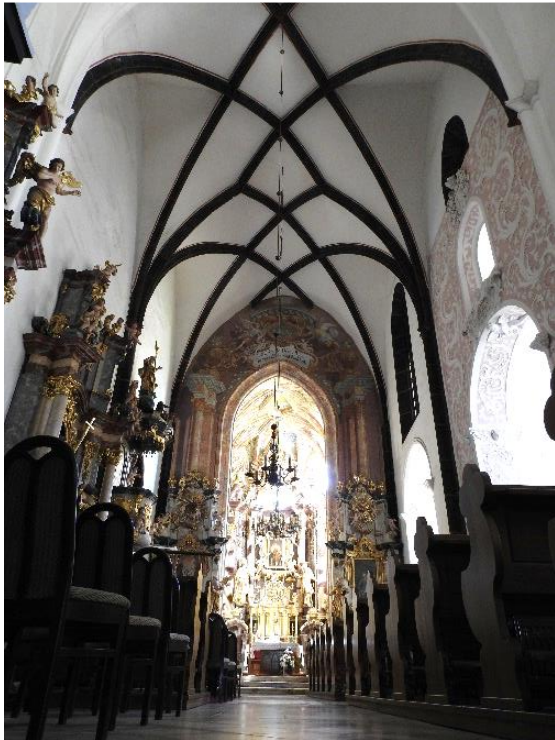
⁴⁰ ZDENKO BALOG, Znaci klesara i druge klesarske oznake u gotičkoj Lepoglavi, u: Lepoglavski zbornik, 1994., str. 102.

⁴¹ GJURO SZABO (bilj. 1), 28.

⁴² KAMILO DOČKAL (bilj. 23), 76.

sa uglovnim kulama i obrambenim jarcima. Pritom je strop u brodu crkve zamijenjen mrežastim svodom.

U zahvalu za dobra djela, Ivana Korvina su lepoglavski pavlini nakon smrti pokopali u crkvi te danas u svetištu nalazimo spomen ploču za zahvalu i svjedočenje o značaju donacije.⁴³

Slika 15

Slika 16

Obnova sredinom 17. stoljeća

Požar u lepoglavskom samostanu drugi put izbija 1640. godine. Iste godine dolazi do manjih građevinskih zahvata koji su bili nužni za sanaciju štete i funkcioniranje samostana.

Uz to je povišen crkveni zvonik,⁴⁴ obnovljeno je pročelje i dodani su oslici o čemu svjedoči zapisana godina u žbuci na južnom pročelju broda.⁴⁵

⁴³ MIRKO MARKOVIĆ (bilj. 3), 206.

⁴⁴ GJURO SZABO (bilj. 1), 22.

⁴⁵ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 85.

Nekoliko godina kasnije, zbog premalog kapaciteta samostana za redovnike i učenike koji su polazili školu, 1650. godine stari gotički samostan je srušen⁴⁶ i na istom mjestu je podignuta nova samostanska zgrada.⁴⁷

Radovi su počeli 7. travnja 1650. godine kada je položen kamen temeljac na inicijativu, prvo grofa Ivana Draškovića, koji je bio postavljen za samostanskog vikara, a zatim generalnih vikara reda koji su uslijedili, Martina Borkovića i Pavla Ivanovića.⁴⁸ Istočno krilo je dovršeno 1656. za vrijeme vikara Jakova Solarya te se odmah kreće u izgradnju sjevernog koje je dovršeno 1663. godine, pa zapadnog krila dovršenog 1673. godine, čime se završavaju radovi.⁴⁹ Dvije godine kasnije samostan je ponovno opasan zidom.⁵⁰

Crkva nije srušena u pothvatu obnove samostana te je ona i dalje zatvarala južnu stranu samostanskog dvorišta. Zbog nove veličine samostana javila se potreba za njenim produženjem prema zapadu. Od 1663. do 1676. godine crkva je produžena za 12,5 metara što znači da se duljina broda udvostručila i time je zvonik ostao na polovici broda.⁵¹

Crkva je s produženjem dobila novo pjevalište koje stoji na četiri toskanska stupa, predvorje mrežastog svoda, na katu prostor za knjižnicu te novo pročelje.⁵² Na pročelju crkve nad ulaznim vratima smješten je grb investitora gradnje, Emerika Erdodyja, s godinom završetka radova, 1676.⁵³ Crkva je 1681. godine, za vrijeme vikara Jelačića popločena kamenom.⁵⁴

⁴⁶ ZDENKO BALOG (bilj. 8), 9.

⁴⁷ KAMILO DOČKAL (bilj. 23), 192.

⁴⁸ PETAR PUHMAJER i TEODORA KUČINAC (bilj. 7), 152.

⁴⁹ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 85.

⁵⁰ TAJANA PLEŠE (bilj. 4), 65.

⁵¹ GJURO SZABO (bilj. 1), 28.

⁵² KAMILO DOČKAL (bilj. 23), 192.

⁵³ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 87.

⁵⁴ GJURO SZABO (bilj. 1), 29.

Slika 17

Slika 18

Dogradnja četiri kapele crkvi

Uz južni zid crkve su dograđene tri kapele, 1673., 1702. i 1705. godine, a uz sjeverni uz toranj 1692. godine jedna.⁵⁵ Kapele su naručile velikaške obitelji, a posvetio ih je biskup Brajković 1706. godine.⁵⁶ Pri izgradnji kapela na južnom zidu su probijeni gotički prozori i gornji dijelovi su zazidani odnosno zatvoreni.

Slika 19

⁵⁵ PETAR PUHMAJER i TEODORA KUČINAC (bilj. 7), 153.

⁵⁶ GJURO SZABO (bilj. 1), 28.

Kapela Muke Gospodnje

Kapelu Muke Gospodnje ili Kapelu mrtvih naručuje 1673. godine barunica Judita Balagović de Japra, supruga Ivana Pethoa de Gresse, a dograđena je na južnom zidu u ravnini pjevališta (kod ulaska u crkvu, prva desno).⁵⁷

Kapela je pravokutnog tlocrta, svod je raščlanjen susvodnicama koje su pri vrhovima ukrašene ljljanovim cvjetovima. U kutovima se nalaze pilastri, jednostavan vijenac dijeli donji dio neukrašenog zida od svoda. Kapela ima pet prozorskih otvora od kojih su dva visoke monofore smještene na istočnom i južnom zidu, okulus na južnom zidu (vidljiv na slici 19) u unutrašnjosti zaklonjen oltarom te dva manja prozora koja uspostavljaju vezu sa pjevalištem. Na podu se nalazi nadgrobna ploča i ispod grob obitelji Patačić.

Slika 20

Slika 21

Slika 22

Lauretanska kapela

Nasuprot kapele Muke Gospodnje, uz zvonik, podignuta je 1692. Lauretanska kapela po narudžbi grofa Ivana Draškovića.⁵⁸

Također je pravokutnog tlocrta, slične raščlambe svoda, u svakoj susvodnici se nalazi kvadrat s upisanom kružnicom koja je ispunjena lepezastim uzorkom, i ukrašena polustupovima i

⁵⁷ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 87.

⁵⁸ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 87.

vijencem. Ona se dvama malim prozorima otvara prema hodniku prvog kata južnog krila samostana, i dvama prema pjevalištu.

Kapela je, u periodu kada je samostan bio u službi zatvora, bila prenamijenjena u prostoriju u koju je dograđeno stepenište kako bi se moglo pristupiti pjevalištu. U pjevalište se dolazi kroz predvorje crkve, prolazi se dio klaustura i penje pored ljetnog refektorija na kat. Kapela je danas arhitektonski vraćena u prvobitno stanje. Izvornog oltara nema, već je u nju smješteni neki novijeg datuma, a kapela služi kao zavjetna kapela blaženog Alojzija Stepinca.

Slika 23

Slika 24

Kapela svetog Josipa

Izgradnju kapele svetog Josipa 1702. godine financira grofica Sofija Rozina Geizrug, udovica grofa Sigismunda Rattkaya.⁵⁹

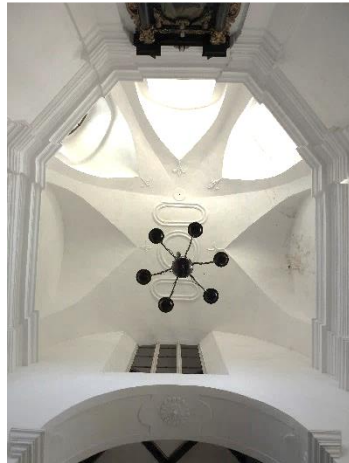
Kapela je smještena uz južni zid odmah do svetišta, poligonalnog je tlocrta, svod je također raščlanjen susvodnicama, na tjemenu ima dva ovalna i jedan okrugli jednostavan štuko ukras te na vrhovima susvodnica ukrase u obliku cvjetova ljiljana. Vijenac je složeniji od onih u prethodne dvije kapele no i dalje ga čini skup traka ravnih linija. Na istočnom zidu nalazi se

⁵⁹ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 87.

nadgrobna ploča obitelji Ratkaj i postolje s urnom. Prema van, kapela je otvorena trima malim prozorima orijentiranim prema jugu u gornjem dijelu, pravokutnim prozorom prema istoku i istim takvim koji je okrenut prema kapeli sa zapadne strane. Danas je iznad luka pri ulazu u kapelu vidljiva trifora – element koji je ostatak gotičke crkve, orijentirana sjeverno prema brodu. Ostatak gotičkog prozora vidljiv je i iznad luka na ulazu u kapelu Presvetog Trojstva.

Slika 25

Slika 26

Slika 27

Kapela Presvetog Trojstva

Smještena zapadnije, tik uz kapelu Svetog Josipa, nalazi se arhitektonski identična kapela Presvetog Trojstva. Nju je 1705. godine naručio Ladislav Patačić.⁶⁰

Kapela je u tlocrtu i prema razvedenosti slična prethodnoj. Razlikuje se po tome što ima dodatna dva pravokutna prozora sa zapadne i istočne strane te je bogato ukrašena štuko ukrasom. Iznad samog ulaza u kapelu, u središtu pojasnice, nalazi se izrađen u visokom reljefu lik lebdećeg anđela koji drži knjigu. Na knjigu je upisano ime umjetnika, autora štukatura: “Ioseph Anton Qvadrrio fecit”.⁶¹ Kapela je 1718. godine ukrašena bogatim štukaturama štajerskog umjetnika talijanskog porijekla, Antona Quadria – visokim i niskim reljefom, paranjem u žbuci, izvijenim viticama s lišćem, cvjetovima i kerubinima među oblacima.⁶²

⁶⁰ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 87.

⁶¹ MIROSLAV KLEMM, Umjetnost štukatura u Varaždinu, u: Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin, broj 6-7, svezak 1, 1994., 40.

⁶² MIROSLAV KLEMM (bilj. 61), 37.

Slika 28

Slika 29

Slika 30

Produženje crkve prema zapadu oko 1710. godine

Tijekom 18. stoljeća bilo je više građevinskih zahvata na crkvi i samostanu, no ističu se gradnja nove knjižnice i pročelja crkve. Vikar Ivan Krištolovec tijekom 1710. i 1711. godine produžuje crkvu prema zapadu.⁶³ Novi prostor u prizemlju dobiva funkciju predvorja, a na katu je smještena knjižnica. Knjižnica je ukrašena štuko ukrasima i oslicima čiji su autori iz reda pavlina.⁶⁴ Crkva tim zahvatom ponovno dobiva novo pročelje, a ono je takvo očuvano do danas. U istom razdoblju dolazi do povišenja zvonika po treći put, jer on postaje nizak i manje vidljiv svakim produženjem crkve. Osim promjena na crkvi, tih godina odvija se dogradnja gospodarskih zgrada izvan samostana, koje su danas u funkciji župnog dvora.⁶⁵

Pročelje crkve iz 18. stoljeća

Pročelje crkve je ozidano, pruža se prema vrhu krova crkve te gleda na vanjsko dvorište. Kulisno pročelje je vrlo usko i izduženo čime je prilagođeno gotičkoj unutrašnjosti, podijeljeno je pilastrima na tri dijela čime ostavlja dojam trobrodnosti crkve, ukrašeno je štukaturama i nišama u kojima se nalaze kipovi. U središte je smješten kameni portal s nadstrešnicom iznad

⁶³ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 88.

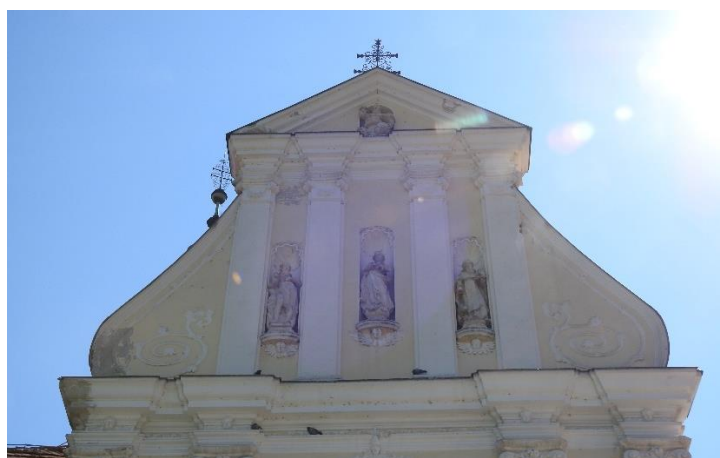
⁶⁴ MARTINA OŽANIĆ, Prilog za dataciju oslika Knjižnice Lepoglavskoga samostana, u: Radovi Instituta za povijest umjetnosti, broj 33, 2009, 142.

⁶⁵ PETAR PUHMAJER i TEODORA KUČINAC (bilj. 7), 152.

kojeg se nalazi bifora kroz koju svjetlost ulazi u knjižnicu. U istoj osi vertikalno se nalazi niša s kipom, a iste takve niše s kipovima nalaze se i na bočnim dijelovima malo ispod i malo iznad razine prozora. Ta ploha završava snažno profiliranim vijencem iznad kojeg slijedi veliki volutni zabat. Zabat je također podijeljen pilastrima, ovdje na pet polja, gdje su u središnja tri smješteni kipovi u nišama. Pilastri pridržavaju manji trokutni zabat u kojem se nalazi još jedan kip. To su kameni kipovi: sv. Ambrozije, sv. Augustin, sv. Grgur Veliki, Presveti Spasitelj, sv. Pavao i Antun pustinjač, Blažena Djevica Marija i Presveto Trojstvo. Na poleđini Kristova kipa potpisao se sam autor, majstor Johann Vedl „IOHANES VEDL FECIT 1711.“⁶⁶ Pročelje je dodatno ukrašeno štukaturama – volutama, girlandama, kapitelima i anđeoskim glavama.

Slika 31

Slika 32

Zvonik crkve

Zvonik je kroz povijest dograđivan tri puta, a posljednji 1710.-1712. godine, kada je dovršen u obliku kakvom ga danas vidimo.⁶⁷ On je u prizemlju bio dio hodnika klaustara još od prve gradnje početkom 15. stoljeća te je od onda očuvan gotički križno-rebrasti svod s konzolama te stari ulazni podest na prolazu kojim se ulazilo u crkvu.⁶⁸ Dio zvonika vidljiv s vanjske strane podijeljen je na tri dijela uskim horizontalnim istakom i bijelom trakom. Bijele trake nalaze se i na rubnim dijelovima vertikalno, a sam zvonik je u žuto-okor boji. Na najnižem polju nalazi se okulus sa sve četiri strane što je slučaj i sa satom i biforom na drugom i trećem polju.

⁶⁶ SILVIJE NOVAK, Pročelja crkve sv. Marije u Lepoglavi, u: Lepoglavski zbornik 1992. (1993.), 156.

⁶⁷ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 89.

⁶⁸ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 84.

Natkriven je lukovičastim krovčićem na kojem stoji lanterna s još jednom manjom lukovičastom formom, dvije kugle te završava križem.

Slika 33

Slika 34

Crkveni inventar

U crkvi se danas nalazi osam oltara od kojih je šest izvornih baroknih, jedan (u Lauretanskoj kapeli) je novijeg datuma, a onaj iz kapele Presvetog Trojstva je odnesen iz crkve nakon čega mu se gubi trag, zatim propovjedaonica orgulje i klupe.

Oltari i propovjedaonica

Kipar Aleksije Königer autor je pet oltara i propovjedaonice nastalih 1770-ih godina, na kojima se nalaze 22 kipa, a smješteni su u svetištu i u brodu crkve.⁶⁹ Svi oltari i kipovi su drveni, a stil varira između baroka, rokoka i klasicizma. Tabernakul na glavnom oltaru je djelo fratra Klemensa iz 1753. godine.⁷⁰

⁶⁹ Aleksije Königer, Doris Baričević, 2009., u: <http://enciklopedija.lzmk.hr/clanak.aspx?id=61101>, pristupljeno 28. kolovoza 2020.

⁷⁰ GJURO SZABO (bilj. 1), 32.

Slika 35

Slika 36

Slika 37

Slika 38

Slika 39

Slika 40

Oltar Žalosne Gospe koji se nalazi u kapeli Muke Gospodnje donacija je barunice Judite Balagović de Japra iz 1676. godine. Oltar je napravio majstor Ivan Jakob Altenbach u suradnji sa stolarom Tomom Dervantom. Uz oltar, Altenbach je autor i dvaju kamenih kipova koji se nalaze na pilonima na samom ulazu u Lepoglavu.⁷¹

⁷¹ DORIS BARIČEVIĆ, Varaždinski kipar Ivan Jakob Altenbach, u: Peristil, broj 25, svezak 1, 1982. 107.-130.

Slika 41

Orgulje

Orgulje su smještene na koru na istočnom djelu u sredini, ispod mrežastog gotičkog svoda. One stoje na visokom postamentu, bogato su ukrašene volutama, vijencem, tornjićima i dekorirane intarzijama i ukladama.⁷² Naručio ih je vikar Pavao Ivanović 1649. godine i vjerojatno su djelo austrijskog majstora Johanna Georga Freundta,⁷³ a popravljane su 1889.⁷⁴ Slove kao jedno od najstarijih orgulja u Hrvatskoj.

⁷² VIŠNJA SEVER-SIGLHUBER, Orgulje XVII stoljeća u sjeverozapadnoj hrvatskoj, u: Peristil, broj 8-9, svezak 1, 1965, 143-143.

⁷³ Enciklopedija Hrvatskoga zagorja, Lepoglava, ur.: Božidar Brezinščak Bagola, Ivan Cesarec, Mladen Klemenčić, Leksikografski zavod M. Krleža, 2017., 513.

⁷⁴ VIŠNJA SEVER-SIGLHUBER (bilj. 72), 143.

Slika 42

Slika 43

Klupe i sjedala

Na koru se uza zid nalaze klupe sa sjedalima, a datiraju u 1737. godinu i tako su pet godina starije od gotovo istih klupa koje se nalaze s obje strane svetišta, svaka s deset sjedala čiji su nasloni oslikani prizorima iz kristološkog ciklusa. Autori slika su Ivan Ranger i njegovi suradnici.⁷⁵

Slika 44

Slika 45

⁷⁵ GJURO SZABO (bilj. 1), 33.

Od preostalog namještaja za sjedenje značajne su dvije kasnobarokne klupe u kapeli Muke Gospodnje od kojih jedna pripada obitelji Czindery.⁷⁶

Slika 46

Slika 47

Klupe koje se nalaze u brodu crkve ondje su postavljene u 21. stoljeću.

Oslici

Iz gotičkog razdoblja, iz druge polovice 15. stoljeća, u brodu crkve nalazimo samo tragove oslika. Oslici u svetištu, na pjevalištu i u knjižnici datiraju u 18. stoljeće.

Oslici u svetištu i na pjevalištu

U razdoblju kada je nastala većina oslika, voditelj lepoglavske radionice od 1708. do 1728. godine bio je Franjo Bobić. Ivan Krstitelj Ranger u Lepoglavu dolazi sredinom dvadesetih godina 18. stoljeća,⁷⁷ a u red stupa 1734. od kada su mu povjereni veliki pothvati u crkvi.⁷⁸

Ranger je na svetištu radio od 1738. do 1742. godine što je zapisano kronogramom na slavluku. U svetištu se nalaze prikazi Marijinog krunjenja, arkandela, evanđelista, Isusa u

⁷⁶ GJURO SZABO (bilj. 1), 41.

⁷⁷ MARIJA MIRKOVIĆ, Ivan Krstitelj Ranger, u: Ivan Krstitelj Ranger, fotomonografija, Tipograf, Zagreb, 2004., 32.

⁷⁸ MARIJA MIRKOVIĆ (bilj. 77), 36.

jeruzalemskom hramu i Izgon trgovaca iz hrama.⁷⁹ Prizori su smješteni u klasičan ambijent, a figure imaju karakteristike baroknog slikarstva. Na zidovima pjevališta 1735. godine on slika veliku kompoziciju iz Ivanove Knjige Otkrivenja, teme Poklonstvo Staraca Apokalipse Janjetu sa sedam pečata.⁸⁰ Osim zidova, Ranger oslikava i uklade korskih klupa svetišta s temom Kristovih čuda,⁸¹ a one na pjevalištu s temama svetaca u ikonografskim situacijama osame, sve 1743. godine.⁸²

Slika 48

Slika 49

Oslik u knjižnici

Knjižnica je oslikana u periodu od rujna 1713. do lipnja 1714. godine. Za oslikavanje je bio zadužen tadašnji voditelj slikarske radionice u samostanu, Franjo Bobić iz Brežica. Unutar polja susvodnica nalaze se četiri medaljona s alegorijskim prikazima Medicine, Filozofije, Teologije i Prava s portretima pavlina Gašpara Malečića, čanadskog biskupa Ladislava Nadasdyja i zagrebačkog biskupa Emerika Esterhazyja.⁸³

Arheološka istraživanja

⁷⁹ MARIJA MIRKOVIĆ (bilj. 77), 38.

⁸⁰ MARIJA MIRKOVIĆ (bilj. 77), 36.

⁸¹ SANDA MILOŠEVIĆ, Crkva sv. Marije u Lepoglavi, u: Ivan Krstitelj Ranger, fotomonografija, Tipograf, Zagreb, 2004., 86.

⁸² SANJA CVETNIĆ, Slikarska djela Ivana Krstitelja Rangera na pjevalištu crkve u Lepoglavi (1735.–1737.), u: Rad. Inst. povij. umjet., broj 30, 2006., 142.

⁸³ MARTINA OŽANIĆ (bilj. 64), 142.

Prva arheološka istraživanja u samostanskom kompleksu proveo je Praški zavod za zaštitu spomenika – SUPRPMO⁸⁴, u razdoblju od 1972. do 1974. godine.⁸⁵ Njihov rad je bio otežan zbog nemogućnosti pristupa u pojedine prostore zbog kaznioničkog režima, pa tako nisu mogli pristupiti npr. prizemlju zvonika. Arheolozi su definirali smještaj zapadnog pročelnog zida gotičke crkve, djelomice istražili portal na sjevernom zidu broda i vrata sakristije na koji se portal nastavljao.

Sljedeće istraživanje proveo je Restauratorski zavod Hrvatske 1988. godine. Sondirana je sedilija u svetištu crkve, otkriveni detalji južne vanjske fasade zvonika i mrežište trifore prozora u brodu.⁸⁶ Istraživanja u prizemlju južnog krila samostana i sjevernog zida crkve nastavio je Zdenko Balog od 1991. do 1993. godine.⁸⁷ Obavili su sondiranja i uklonili razne slojeve žbuke. Gotička crkva, prema Balogovom istraživanju, nije imala otvor na zapadnom pročelju, jedini ulaz u cijeli kompleks bio je kroz prizemlje zvonika. Balog sačuvani križno-rebrasti svod prizemlja zvonika navodi kao jedini spomenik očuvanog svoda gotičkog klaustara u kontinentalnoj Hrvatskoj.⁸⁸ Posljednja istraživanja provedena u razdoblju od 2003. do 2005. godine svedena su samo na potvrđivanje i nadopunu čeških arheologa i usmjerena na prostor samostana.⁸⁹

Restauratorski zahvati

Nakon prelaska samostana u službu kaznionice 1786., pa sve do vraćanja kompleksa u nadležnost crkve 1999. godine, kompleks je doživio brojne preinake, a time je i sustavno uništavan. Konačnu i najveću degradaciju kompleks je doživio u Drugom svjetskom ratu 1943. godine, prvo zbog požara i zatim zbog eksplozije vlaka sa streljivom. Kaznionica je nakon tih tragičnih događaja odbila pomoć konzervatora, te je samostalno obnovila samostan. Obnovu crkve, koja je bila u nadležnosti župe, vodila je arhitektica Greta Jurišić iz Konzervatorskog zavoda u Zagrebu.⁹⁰

⁸⁴ Kratica SUPRPMO – Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů v Praze, Československo

⁸⁵ TAJANA PLEŠE (bilj. 4), 65.

⁸⁶ ZDENKO BALOG, Arheološka istraživanja lepoglavskog samostana 1990., u: Muzejski vjesnik, broj 14, svezak 14, 1991., 3.

⁸⁷ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 96.

⁸⁸ ZDENKO BALOG (bilj. 86), 4.

⁸⁹ TAJANA PLEŠE (bilj. 4), 69., 71.

⁹⁰ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 96.

Obnova crkve od 1946. do 1962. godine

Na crkvi je najviše stradalo zapadno pročelje tijekom eksplozije 1943. godine. Prema projektu sanacije iz 1946. godine ono je osigurano spajanjem na samostan i unutarnji paralelni zid. Godine 1952. je izvedeno osiguranje zidova broda te je zabat pročelja u potpunosti skinut i nanovo sazidan prema starim fotografijama. Prešlo se na sanaciju svetišta koje je također statički osigurano, što je dovršeno 1962. godine.⁹¹

Obnova crkve od 1991. godine do danas

Slijedeća obnova je trajala od 1991. do 1994. godine i vodi je Restauratorski zavod Hrvatske. U tom razdoblju obnovljeno je pročelje i unutrašnjost crkve u skladu s najnovijim istraživanjima. Samostan je vraćen 1999. godine u nadležnost Crkve i nedugo zatim kreće se u obnovu cijelog kompleksa. Hrvatski restauratorski zavod s prvom fazom obnove krenuo je 2003. godine, a radovi su bili koncentrirani na zgradu samostana. U drugoj fazi, od 2014., obuhvaćena je i građevina crkve. Restauriraju se štukature u predvorju, kapeli Patačić te freske u svetištu,⁹² dok u pjevalištu još uvijek traju radovi. Planirana je i restauracija štuko ukrasa i oslika u knjižnici te u ljetnom refektoriju (koliko se može, većina je stradala u potresu 1880. jer se nalazila na stropu, ostalo je nekih 20-30%) - iz razgovora s restauratorom koji trenutno radi na čišćenju freske na koru.^{93 94}

⁹¹ PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 96.

⁹² PETAR PUHMAJER (bilj. 6), 96.

⁹³ Nisam pronašla pisane izvore.

⁹⁴ Prema kazivanju restauratora HRZ-a koji trenutno rade na čišćenju fresaka na koru.

Zaključak

Crkva Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije u Lepoglavi značajno je djelo kulturne baštine. Povijest seže od početka 15. stoljeća kada vlastelini šireg lepoglavskog područja odlučuju izgraditi samostan i crkvu za pavline. Crkva je nakon izgradnje doživjela dogradnju u 15. stoljeću te se tokom vremena konstantno nadograđivala i obnavljala od čega je značajna barokizacija u 18. stoljeću kada crkva poprima današnji izgled. Ona je bila pod utjecajem slovenskih kompleksa poput onog u Olimju, a utjecala je na crkve u Belcu, Križevcima i Svetom Petru u Šumi. Ti kompleksi su također pavlinski, u Olimju je nastao u gotici, a u Belcu, Križevcima i Svetom Petru u Šumi u vrijeme ranog baroka. Crkve su sličnog rasporeda s istim smještajem zvonika i vrlo sličnim oblikovanjem pročelja.

Unatoč ukinuću reda i odlaskom pavlina, upotrebom u svrhu kaznionice, razaranju u potresu i u ratovima, značaj crkve je prepoznat zbog čega se od 1946. godine pa sve do danas radi na njenoj restauraciji i valorizaciji. Od vraćanja građevine u nadležnost Crkve 1999. godine ona je otvorena za javnost i u njoj se služi misa te održavaju koncerti na orguljama. Samostan je otvoren tek oko 2016. godine i to samo u vrijeme manifestacija poput Međunarodnog festivala čipke Lepoglava. No u planu je da se i on otvori za posjete šire javnosti – otvorit će se kafić, ljetni i zimski refektorij će služiti kao konferencijske dvorane, postojat će mogućnost ulaska u Stepinčevu zatvorsku ćeliju i drugo.

Zahvaljujući mnogim naporima konzervatora i restauratora, bogatstvo samostanskog kompleksa je prepoznato i očuvano te će se nastaviti govoriti o njenoj znamenitosti. Napisani su mnogi radovi i izdana su djela, koja doprinose širenju svijesti o značaju, poput Povijesti pavlinskog samostana Blažene Djevice Marije u Lepoglavi Kamila Dočkala, fotomonografija Ivan Krstitelj Ranger Ive Pervana i Marije Mirković.

Popis literature

DORIS BARIČEVIĆ, Varaždinski kipar Ivan Jakob Altenbach, u: Peristil, broj 25, svezak 1, 1982. str. 107-130.

Enciklopedija Hrvatskoga zagorja, Lepoglava, ur.: Božidar Brezinščak Bagola, Ivan Cesarec, Mladen Klemenčić, Leksikografski zavod M. Krleža, 2017., str. 513.

GJURO SZABO, Spomenici kotara Ivanec, u: Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu, broj 14, 1919., str. 22-97.

IVO LENTIĆ, Reliquiae reliquiarum pavlinske riznice u Lepoglavi, u: Peristil, broj 14-15, svezak 1, 1971., str. 185-189.

IVANA PEŠKAN i VESNA PASCUTTINI JURAGA, Prikaz ljudske glave u srednjovjekovnoj kamenoj plastici na području sjeverozapadne Hrvatske, u: Starohrvatska prosvjeta, broj 41, svezak 3, 2014, str. 231-240.

KAMILO DOČKAL, Povijest pavlinskog samostana Blažene Djevice Marije u Lepoglavi, Zagreb, Glas Koncila, 2014.

MARIJA MIRKOVIĆ, Ivan Krstitelj Ranger, u: Ivan Krstitelj Ranger, fotomonografija, Tipograf, Zagreb, 2004., str. 32.

MARTINA OŽANIĆ, Prilog za dataciju oslika Knjižnice Lepoglavskoga samostana, u: Radovi Instituta za povijest umjetnosti, broj 33, 2009, str. 141.-144.

MIRKO MARKOVIĆ, Kulturno-povijesni fenomen stare Lepoglave, u: Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin, 1, 1986. str. 203-209.

MIROSLAV KLEMM, Umjetnost štukatura u Varaždinu, u: Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin, broj 6-7, svezak 1, 1994., str. 37-42.

PETAR PUHMAJER, Izgradnja i preobrazbe kompleksa pavlinskog samostana i crkve sv. Marije u Lepoglavi, u: Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, broj 37/38, 2013, str. 81-100.

PETAR PUHMAJER i TEODORA KUČINAC, Pročelja Pavlinskog samostana u Lepoglavi, u: Radovi Instituta za povijest umjetnosti, broj 32, 2008., str. 151-166.

SANDA MILOŠEVIĆ, Crkva sv. Marije u Lepoglavi, u: Ivan Krstitelj Ranger, fotomonografija, Tipograf, Zagreb, 2004., str. 86.

SANJA CVETNIĆ, Slikarska djela Ivana Krstitelja Rangera na pjevalištu crkve u Lepoglavi (1735.–1737.), u: Rad. Inst. povij. umjet., broj 30, 2006., str. 141-143.

SILVIJE NOVAK, Pročelja crkve sv. Marije u Lepoglavi, u: Lepoglavski zbornik 1992. (1993.), 156.

TAJANA PLEŠE, Arheološka istraživanja u dvorištu bivšeg pavlinskog samostana u Lepoglavi, u: Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu, 2005., broj 38, str. 63-91.

VIŠNJA SEVER-SIGLHUBER, Orgulje XVII stoljeća u sjeverozapadnoj hrvatskoj, u: Peristil, broj 8-9, svezak 1, 1965., str. 143-143.

ZDENKO BALOG, Arheološka istraživanja lepoglavskog samostana 1990., u: Muzejski vjesnik, broj 14, svezak 14, 1991., str. 3-5.

ZDENKO BALOG, Gotičke lisnate maske i drugi monstrumi srednjovjekovnog bestijarija, u: Peristil, broj 53, svezak 1, 2010, str. 7-26.

ZDENKO BALOG, Majstorska radionica Hermana Celjskog, u: Peristil, broj 40, svezak 1, 1997., str. 31-40.

Popis slikovnih priloga

Slika 1. Tlocrt prizemlja samostanskog kompleksa Izvor: PETAR PUHMAJER, Izgradnja i preobrazbe kompleksa pavlinskog samostana i crkve sv. Marije u Lepoglavi, u: Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, 2013., broj 37/38, 82.

Slika 2, 3, 4* Grbovi grofova Celjskih smješteni na zaglavnom kamenju na svodu svetišta

Slika 5, 6 Pogled iz broda u svetište crkve i fragment gotičke sedilije

Slika 7, 8, 9 Kameni okvir vrata s maskeronima na sjevernom zidu broda

Slika 10, 11, 12 Prizemlje zvonika, gotički križno-rebrasti svod i konzola

Slika 13, 14 Prozor s južne strane zvonika koji danas gleda na brod crkve

Slika 15 Pogled podno pjevališta prema svetištu pri kojem je vidljiv mrežasti svod

Slika 16 Spomen ploča Ivanu Korvinu smještena na sjevernom zidu tik do oltara

Slika 17, 18 Glavni portal na ulazu u crkvu iz 1776. godine i grb iznad dovratnika

Slika 19 Pogled izvana na tri kapele prigradene s južne strane crkve, s lijeva na desno: kapela Muke Gospodnje, kapela Presvetog Trojstva i kapela Svetog Josipa

Slika 20, 21, 22 Kapela Muke Gospodnje, pogled iz prostora ispod pjevališta, pogled prema svodu kapele, pogled prema podu i nadgrobnoj ploči

Slika 23, 24 Pogled iz prostora ispod pjevališta prema Lauretanskoj kapeli i pogled prema svodu kapele

Slika 25, 26, 27 Pogled iz broda prema kapeli svetog Josipa smještenoj južno do ulaza u svetište, pogled u kapeli prema svodu, nadgrobni spomenik i urna

Slika 28, 29, 30 Pogled prema kapeli Presvetog Trojstva iz broda crkve, pogled prema svodu kapele, anđeo s knjigom u luku na ulazu u kapelu

Slika 31, 32 Pročelje crkve i zabat na pročelju crkve

Slika 33, 34 Zvonik crkve

Slika 35 Glavni oltar

Slika 36, 37 Lijevi i desni bočni oltari na trijumfalnom luku

Slika 38, 39, 40 Oltari i propovjedaonica na sjevernom zidu broda

Slika 41 Oltar Žalosne Gospe u kapeli Muke Gospodnje

Slika 42, 43 Orgulje na koru, prednja i stražnja strana

Slika 44, 45 Korsche klupe uz sjeverni zid svetišta

Slika 46, 47 Klupe u kapeli Muke Gospodnje

Slika 48 Prvi zapadni travej u svetištu

Slika 49 Freska na sjevernom zidu svetišta s prikazom Izgona trgovaca iz hrama

*Slika 2-49 Autor fotografija: Tanja Mravlinčić